

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla XXXII. Non licet actori, quod reo licitum non existit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

nam summam sequemur, *l. Inter 38, D. De re jud. l. Diu proferre 27, § si plures D. De recept. arb.*

Non minus & ad pœnales constitutiones hæc Reg. producitur; quæ quandoque dubiam interpretationem habent, nunc severiorem, nunc mitiorem, ut ea, quæ mitior, id est, minima est, à Judice eligatur, *secundum cap. In pœnis inf. eod. Et l. Interpretatione 43, D. De pœnis. Cui consequens est, ut, si in delinquentem simpliciter pœna capitalis sive capitis à lege constituta sit, non mortem, sed exilium, hoc est, aquæ & ignis interdictionem intelligamus; nam utraque pœna capitalis est, eò quod eximat caput, id est, civem de civitate, *l. 2, D. De publ. jud. Vnde Jul. Clarus in pract. crim. quæst. 67. in princ.**

Adversus Regulam nostram objicitur textus in *l. Etiam 43, D. De usufr. ubi bonorum usufru-*

ctus parte legatâ, intelligitur in dubio dimidia pars. At juxta Regulam nostram non dimidia, sed minima pars accipienda esset. Sed non difficilis responsio est, quia pars ex propria significatione sua æqualem partem designat, legitur dimidium; nisi ubi specialiter certæ partis mentio facta est, *l. Nomen 104, §. D. De verb. signifi.*

Item objicitur textus in *l. Legato generaliter 37, D. De legat. 1, quo legato hominis relicto non optimus, acque pessimus, sed mediocris præstatur. Sed hoc evincit, ne si legatario pessimus detur, non tam officiosus commodo, quam incommodo, contra voluntatem defuncti, quam pleasus interpretari solemus, *l. In testamentis D. hoc tit. Cetera hic persequere apud D. Peckium, & quæ infra eodem dicam, ad e. Contra eum 58, quod huic conjugendum est.**

R E G V L A XXXI.

Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet.

Exempla hæc accesserunt ex *c. Si duobus 7. Ext. De appellat. ex cap. fin. Ext. De locato, ex l. 1. in fin. D. De action. empti. Et aperta ratio est, quia id frustra fieret. Ubi tamen ad alium effectum principaliter, quàm scientiæ agitur, alia certioratio requiritur: veluti, ad inducendam contumaciam contra reum absentem tribus edictis opus est; nisi forte uno peremptorio citaretur, quod Jdex potest, *l. Contumacia 53, D. De re jud. junctâ l. Ad peremptorium 68, cum aliquot ill. seqq. D. De judic. Item contra Clericum delinquentem, antequam is clericali privilegio exui possit, tria monita exiguntur, *cap. Contingit 45, Ext. De sentent. excom. juncto cap. Constitutionem 10, eod. tit. in 6. Item, qui à Jdice Ecclesiastico excommunicandus est tertio***

quoque præmoneri debet, *cap. Sacro 48, Ext. De sent. excom. juncto d. c. Constitutionem*; siquidem ad convincendam contumaciam hæc toties repetuntur; nõ vero, ut qui ex primo vel secundo edicto sive monitione, jam certiores facti sunt, iterum certiorentur. Pari ratione ubi pro solemnitate certioratio requiritur, non sufficit scientia; ut in testamentariis testibus, qui non nisi rogati testamentis adhibentur, *l. Harides 21, §. pen. D. Testament. Auth. Rogati C. De testib. & in venditore, qui evictiois nomine non tenetur, nisi ante emptor intentatam sibi litem illi denuntiaverit, *l. Emptor fundi 9, cum l. seq. C. De evict. c. fin. Ext. De empt. & vendit.**

R E G V L A XXXII.

Non licet actori, quod reo licitum non existit.

Eiusdem sententiæ est Regula Ulpiani: *Non debet actor licere, quod reo non permittitur, l. 41, D. hoc tit. Si enim favorabiliores sunt partes ipsius rei, quàm actoris, *l. 125, D. hoc tit. prole. Ad actori minus permittenda est, quod reo non permittitur. Cujus rei elegans rescriptum extat in cap. 2. Ext. De mutuo pet. quo responsum est à Cælest. no III. ut à institutâ causâ, quæ remorâ appellatione delegata est, reus eundem actorem**

coram eodem Jdice reconveniat, hanc reconventionem similiter peragendam esse, ut neque actori in causâ reconventionis appellare liceat. Cum actori & rei, inquit, eadem sit conditio: *Et si reus desiderat actor, ut sibi juxta mandatorum rescriptum justitia fiat, appellatione remorâ, eodem modo reconvenienti debeat in sua iustitia respondere. Quâ ratione Ulpianus, cum antea in reo respondisset, ut is possit tem contestatam mutare procuratorem, vel in se*

licet

litam transferre possit, invito procuratore, præterquam causâ cognitâ, in *l. Post litem 17, cum aliquid* *ll. segg. D. De procurator.* hoc idem paulò pòtst trahit ad actorem, *l. Quæ omnia 25, D. eod.* Similia brevitatis studio omitimus.

Quæ tamen ita accipienda sunt: nisi major ratio sit in actore, ut ab hac regula discedendum sit. Ut ecce, reo permissum non est, ut rem, quæ in judicio obscure petita est ab actore, ipse deligat vel explicet, sed a iudice, *l. Inter stipulantes 83, §. 1, D. De verb. oblig.* Ratio, ne reus actionem propositam interpretando pro suo arbitrio, eludat iudicium, & actorem circumducatur, *§. 1, Hinc*

quoque, si reus plures Iudices ordinarios habeat, non est in electione ipsius, coram quo conveniatur, sed in arbitrio actoris, *l. fin. C. Vbi in rem actio, l. Quod legatur 38, D. De iudic.* Præterquam si reus studiosus sit, cui ex Friderici constitutione ex tribus Iudicibus, Magistro scilicet, Domino, & Episcopo, quos Ordinarios habet, electio permittitur, idque in favorem studiosum, *Auth. Habitu C. Ne filius pro patre.* Quo tamen jure in hac Academia Ingolstadtensi non utimur, sed omnes Studiosi unum tantum agnoscunt Iudicem, Magnificum Dominum Rectorem Academicum.

REGULA XXXIII.

Mutare consilium quis non potest in aliterius detrimentum.

Pertinet ad Regulam, *Quod semel placuit, susp.* *ead. ubi latius videtur.* A contratio verò sensu elegantius inferitur; Si nullum detrimentum sit, nulla captio alterius, mutationem consilii impunè fieri posse, *l. De atate 12, D. De interrog. in iu-*

re facien velus in deposito, §. in mandato societate, quæ pro arbitrio ejus, qui deposuit, mandavit, vel societatem coit, revocatur, re adhuc integra, sicut ibidem diximus,

REGULA XXXIV.

Generi per speciem derogatur.

Genus hoc loco, ut & passim apud J.C. non accipitur pro genere Logico sive Dialectico; sed pro eo, quod plura singularia nomine suo complectitur, sive sit species Logica, veluti homo, equus, & similia; sive aliud æquè latè patens, ut sunt vestis, triticum, pecunia numerata, rescriptum, mandatum. Species verò dicitur, quod sub hoc genere tamquam individuum sive singulare continetur, *l. 2. l. 3, D. Sicut pot. l. In va-* *ve 11, D. Locati.* Itaque de his dicitur, generi per speciem derogari. Explicatius Pomponius: *In toto iure, inquit, generi per speciem derogatur; Et illud potissimum habetur, quod ad speciem directum est, l. In toto iure 80, D. hoc tit.* Exempla hujus Regulæ petenda sunt ex *cap. 1, in fine, ex cap. Pastoralis 14, §. 1. Ex De rescript. ex cap. 1, De offic. leg. ex cap. Unum 14, De præben. lib. 6,*

quod fit, ut si uni penus legata sit, alteri vinum, quod ex peno legata vinum eximatur, *l. 2, D. De tritico vino.* Et cum alioqui vinum sub peno tamquam sub genere suo contineatur, *l. 2, D. De peno leg.* Item, si uni vestimenta, alteri vestis muliebris separatim sint legata; quod detractis

muliebribus ab eo, cui specialiter ea legata sunt, reliquum alteri cedat, *l. 1, De auro arg. leg.*

Neque interest, species præcedat, an subsequatur genus, iam ad iurib. *Ex cap. Abbatem 40, Ext. De reser. l. uxorem 41, §. codicillus cum §. seq. D. De legat. 30 text. elegans in l. Sanctio D. De penus.* Licet enim alias specialia generalibus inesse dicatur, *l. Semper specialia 47, D. hoc tit.* id tamen non tam ex dispositione loquentis, quam vi verborum fit, quæ generaliter prolata, generaliter accipi solent, *l. 1. §. generaliter D. De leg. præst. l. 14, C. De usufr.* At secius est, ubi expressè species à genere eximitur, quo casu generi quoad speciem derogatur, & res in speciem dirigitur, *iuxta hanc regulam nostram.*

Nec movet textus in *l. Si generaliter 6, Cod. Qui potior in pign.* Nam ideo pignori generali per speciale non derogatur, quod jus pignoris generalis jam antè ad quæsitum sit creditori priori. At certè iniquum esset, jus alteri quæsitum, illi auferri, per hanc Regulam nostram, quæ de jure nondum quæ sito alteri exaudienda est, *uti constat ex iurib. anten alleg.*

E b b b z

R E